

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішення _____ сесії обласної
ради _____ скликання
_____ 2017 року

ПРОГРАМА
розвитку рибного господарства
Чернігівської області
на 2018 – 2020 роки

Чернігів – 2017

ЗМІСТ

1.	Паспорт	3
2.	Загальні положення	4
3.	Сучасний стан, особливості розвитку рибного господарства та визначення проблем, на розв'язання яких спрямована програма	4
4.	Мета та основні завдання програми	6
5.	Перелік завдань і заходів програми та результативні показники	7
6.	Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строки та етапи виконання програми	8
7.	Координація та контроль за ходом виконання програми	9
8.	Додаток 1 «Напрями діяльності та заходи Програми розвитку рибного господарства Чернігівської області на 2018 – 2020 роки	10
9.	Додаток 2 «Ресурсне забезпечення Програми розвитку рибного господарства Чернігівської області на 2018 – 2020 роки»	14

ПАСПОРТ

Програми розвитку рибного господарства Чернігівської області на 2018 – 2020 роки

1.	Ініціатор розроблення програми	Чернігівська обласна державна адміністрація
2.	Дата, номер і назва документа про розроблення програми	Закон України від 13.12.2001 № 2894-III «Про тваринний світ», Закон України від 08.07.2011 № 3677-VI «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів»,
3.	Розробник програми	Управління Державного агентства рибного господарства у Чернігівській області
4.	Співрозробники програми	Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, Інститут рибного господарства НААН
5.	Відповідальний виконавець програми	Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, Управління Державного агентства рибного господарства у Чернігівській області
6.	Учасники програми	Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, Управління Державного агентства рибного господарства у Чернігівській області, районні державні адміністрації, підприємства, установи, організації, у т.ч. наукові, фізичні особи – підприємці
7.	Термін реалізації програми	2018 – 2020 роки
8.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	обласний бюджет
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього у тому числі:	9825,0 тис. грн.
9.1.	коштів обласного бюджету	3125,0 тис. грн.
9.2.	інші джерела	6700,0 тис. грн.

1. Загальні положення

Програма розвитку рибного господарства Чернігівської області на 2018-2020 роки (надалі – Програма) розроблена відповідно до «Порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання», затвердженого розпорядженням голови обласної державної адміністрації 05.05.2016 №245 на підставі статті 15 Закону України від 13.12.2001 № 2894-III «Про тваринний світ», Закону України від 08.07.2011 № 3677-VI «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів».

Програма спрямована на реалізацію державної політики щодо регулювання розвитку рибного господарства в області, зміцнення його виробничого і науково-технічного потенціалу, координацію діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій з метою розв'язання проблем і створення належних умов функціонування рибогосподарського комплексу області, стабілізації та нарощування виробництва рибної продукції, в тому числі підвищення ефективності використання рибних запасів, їх відтворення та охорони.

2. Сучасний стан, особливості розвитку рибного господарства та визначення проблем, на розв'язання яких спрямована програма

Область є однією із найбагатших за запасами водних ресурсів. Площі, зайняті водними об'єктами, становлять 68,011 тис. га, в тому числі під річками та струмками – 17,696 тис. га, озерами та прибережними водоймами – 10,293 тис. га, ставками та водосховищами – 29,692 тис. га, штучними водотоками – 10,33 тис. га.

Після проведення аналізу статистичних даних по наявному водному фонду попередньо можна сказати, що площа водойм придатних для товарного рибництва складає 5036 га. Але ці дані потребують уточнення, так як паспортизація на замовлення суб'єктів господарювання міжрайонними управліннями водного господарства була проведена лише 277 водних об'єктів, а тому стан інших водойм не відомий. На цій площі при середній рибопродуктивності для регіону 240 кг/га можливо вирощувати до 1210 тонн товарної риби. В 2016 році на водоймах області було вирощено 629 тонн риби. Крім того на великих річках Дніпро та Десна в середньому щороку виловлюється 43,6 тонн риби.

З 2001 року після внесення змін до земельного та водного законодавства в Україні загалом та у Чернігівській області зокрема, розпочалась процедура надання водойм у користування на умовах оренди фізичним та юридичним особам для потреб рибного господарства. В більшості випадків водойми в користування набувають суб'єкти господарювання, які не мають відповідних спеціалістів в галузі рибництва.

Економічно доцільно займатися вирощуванням товарної риби на водоймах площею більше 10 га, з обов'язковою наявністю гідроспоруд для регулювання стоку води.

Саме тому зважаючи на означені факти державою було визначено надання статусу спеціальних товарних рибних господарств утворених на ставках, озерах, водосховищах площею більше 10 га за умови розробки та затвердження режиму рибогосподарської експлуатації водного об'єкту. На інших водних об'єктах рибогосподарська діяльність здійснюється в умовах аквакультури. Для водних об'єктів площею менше 10 га такий статус не надається, для здійснення господарської діяльності на таких водоймах передбачена розробка науково-біологічних обґрунтувань рибогосподарської експлуатації.

В 2016 році на території області в користуванні на умовах оренди перебувало 146 водних об'єктів площею водного дзеркала 1983,53 га. Із наданих в оренду водойм площею:

- менше 10 га – 107 шт. загальною площею водного дзеркала 360,98 га.
- 10 і більше га – 39 шт. загальною площею водного дзеркала 1622,55 га;

З переданих в оренду водних об'єктів, на 12 водоймах, загальною площею 399,808 га, були створені спеціальні товарні рибні господарства (надалі – СТРГ). СТРГ орієнтовані на ведення рибного господарства за екстенсивною технологією з повним використанням природних кормових ресурсів та збереженням аборигенних, ендемічних, рідкісних та зникаючих видів риб.

Динаміка роботи спеціальних товарних рибних господарств 2012 – 2016 рр.

Рік	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість СТРГ, шт.	14	15	15	12	12
Площа водних об'єктів, га.	486,588	564,09	485,188	349,718	399,808
Обсяги вселення молоді риб, тис. екз.	160,00	111,06	75,689	16,99	14,706
Обсяги вилову товарної риби, тонн	25,227	22,01	30,239	11,63	10,7
Середня рибопроодуктивність, кг/га	51,8	39,0	62,3	33,3	26,8

На невисокий показник рибопроодуктивності області вплинуло те, що господарствами майже не використовуються штучні корма. В основному вирощування риби здійснюється за рахунок природної кормової бази.

Більшість невеликих рибних господарств не працюють на повну потужність по вирощуванню та реалізації товарної риби. Вилов товарної риби з метою реалізації складає приблизно 60 – 70 % від вирощеної, через проблему зі збутом в осінній період та недостатню кількість в області переробних підприємств.

Крім того на території області функціонують повносистемні товарні рибні господарства, риборозплідники та рибоводно-меліоративні станції, з них найбільш потужними є ПрАТ “Чернігіврибгосп” та ПрАТ “Білошапки”.

В 2016 році на підставі виділених квот Державним агентством рибного господарства України вилучення риби та інших біоресурсів на річках Дніпро та Десна в межах області здійснювали 7 користувачів. Ними було виловлено на р. Дніпро – 28,278 т., на р. Десні – 15,043 т.

Динаміка вилову водних біоресурсів 2012 – 2016 рр. (тонн)

Назва водного об'єкту	Рік					Середня за 2012 – 2016
	2012	2013	2014	2015	2016	
1	2	3	4	5	6	7
р. Дніпро	27,329	22,308	31,989	38,358	28,278	29,652
р. Десна	10,727	13,333	14,077	16,597	15,043	13,955
Усього:	38,056	35,641	46,066	54,955	43,321	43,607

Споживання риби та рибних продуктів на одну особу в області за даними Головного управління статистики у Чернігівській області в 2015 році становило 16,8 кг на рік. Відповідно до даних Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО) середньорічний показник світового споживання риби та рибних продуктів на одну особу складає біля 19,7 кг.

Також негативний вплив на збереження та відтворення водних біоресурсів має обміління головних водних артерій області, а саме річок Десна та Дніпро. В результаті погіршуються умови існування, відтворення міграції та зимівлі водних біоресурсів і як наслідок це призводить до зменшення рибних запасів області.

3. Мета та основні завдання програми

Основною метою Програми є створення сприятливих умов для розвитку рибного господарства, забезпечення населення області продукцією з прісноводної риби з поступовим наближенням до рівня науково обґрунтованих фізіологічних норм їх споживання у розрахунку на одну особу не менше 5,0 кг/рік, забезпечення інших галузей економіки сировиною для виробництва.

Програма передбачає виконання таких основних завдань:

1. Інтенсифікація товарного виробництва на основі застосування якісного селекційного матеріалу, розвитку аквакультури та нарощування обсягів відтворення риби та інших водних біоресурсів цінним рибопосадковим матеріалом (короп, рослиноїдні види риб);

2. Охорона водних біоресурсів;

3. Проведення наукових досліджень на водних об'єктах області, з метою визначення видового, вікового різноманіття іхтіофауни, рибопродуктивності, екологічної ситуації;

4. Нарощування обсягів вирощування риби згідно встановлених рибоводно-біологічних нормативів;

5. Реалізація в області якісної прісноводної риби;

6. Проведення рибоводно-меліоративних та гідромеханізованих робіт з поліпшення середовища існування, шляхів міграції, нерестовищ та місць зимівлі водних біоресурсів.

Для виконання завдань Програми необхідно здійснити ряд заходів, зокрема щодо організаційного та інформаційного, науково-технічного та кадрового забезпечення, а також удосконалення нормативно-правової бази.

4. Перелік завдань і заходів програми та результативні показники

1. Отримання чистих ліній рибопосадкового матеріалу рослиноїдних та корошових видів риб (цьоголітка, річник, дволітка, дворічка).

Виконавці: ПрАТ "Чернігіврибгосп".

Термін виконання: протягом 2018 – 2020 рр.

2. Забезпечення обсягів зариблення водних об'єктів згідно науково-обґрунтованих норм.

Виконавці: суб'єкти господарювання, управління Державного агентства рибного господарства у Чернігівській області.

Термін виконання: протягом 2018 – 2020 рр.

3. Облаштування спеціалізованих оптових ринків для реалізації живої риби та рибопродукції виготовленої регіональними товаровиробниками.

Виконавці: районні державні адміністрації та міські ради.

Термін виконання: протягом 2018 – 2020 рр.

4. Проведення меліоративних робіт з відновлення природних нерестовищ, шляхів міграцій та місць зимівлі водних біоресурсів.

Виконавці: управління Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, спеціалізовані науково-дослідні організації, проектні організації, суб'єкти господарювання.

Термін виконання: протягом 2018 – 2020 рр.

5. Підвищення рибопродуктивності водойм та покращення екологічного стану за рахунок вселення рослиноїдних видів риб.

Виконавці: управління Департаменту агропромислового розвитку облдержадміністрації, спеціалізовані науково-дослідні організації, суб'єкти господарювання.

Термін виконання: протягом 2018 – 2020 рр.

6. Поновлення популяції аборигенних видів риб.

Виконавці: управління Департаменту агропромислового розвитку облдержадміністрації, суб'єкти господарювання.

Термін виконання: протягом 2018 – 2020 рр.

7. Проведення семінарів для орендарів водних об'єктів з питань виробництва товарної риби та ефективності використання рибних запасів.

Виконавці: управління Департаменту агропромислового розвитку облдержадміністрації.

Термін виконання: протягом 2018 – 2020 рр.

8. Інвентаризація рибогосподарського фонду області.

Виконавці: управління Державного агентства рибного господарства у Чернігівській області, суб'єкти господарювання.

Термін виконання: протягом 2018 – 2020 рр.

У результаті виконання Програми очікується:

створення сприятливих умов для нарощування виробництва конкурентоспроможної продукції з прісноводної риби та інших водних біоресурсів з метою гарантування продовольчої безпеки області та задоволення потреб населення у рибній продукції;

створення додаткових робочих місць, зростання зайнятості та підвищення життєвого рівня населення;

зниження собівартості продукції з риби та інших водних біоресурсів регіонального виробництва з метою забезпечення більш доступної її реалізації широким верствам населення;

створення сприятливого інвестиційного та конкурентного середовища для виробників продукції з риби та інших водних біоресурсів;

Результативні показники виконання заходів програми

Назва показнику	Роки		
	2018	2019	2020
Обсяги вилову водних біоресурсів, тонн	900	1200	1500
Мінімальна рибопродуктивність орендованих штучних водних об'єктів, кг/га	90	150	200
Забезпечення продукцією з прісноводної риби у розрахунку на одну особу не менше, кг/рік	3	3,8	5

Напрями діяльності та заходи Програми розвитку рибного господарства Чернігівської області на 2018 – 2020 роки зазначені в додатку 1.

5. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строки та етапи виконання програми

Виконання цією програмою дозволить підвищити рибопродуктивність водойм та збільшити рибні запаси області, також покращить екологічний стан водойм за рахунок риб біомеліораторів та проведення меліоративних робіт і як наслідок забезпечить населення рибопродукцією регіональних виробників.

Фінансове забезпечення заходів Програми здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету та інших джерел, не заборонених чинним законодавством. Обсяги фінансових ресурсів обласного бюджету та напрями їх використання визначаються в залежності від їх потреби, фінансових можливостей бюджету та з дотриманням вимог статті 85 Бюджетного кодексу України.

Програма буде виконуватися в один етап на протязі 2018 – 2020 років.

6. Координація та контроль за ходом виконання програми

Контроль за виконанням Програми будуть здійснювати Чернігівська обласна державна адміністрація та постійна комісія обласної ради з питань агропромислового комплексу, екології, природокористування та земельних відносин.

Координація дій між виконавцями Програми буде здійснюватись Чернігівською обласною державною адміністрацією в особі Департаменту агропромислового розвитку, що контролює її виконання, визначає порядок взаємного інформування (із зазначенням конкретних строків), готує раз на рік узагальнену інформацію про стан її виконання та готує заключний звіт.

У разі потреби управління Державного агентства рибного господарства у Чернігівській області розробляє та вносить пропозиції до Департаменту агропромислового розвитку облдержадміністрації щодо доцільності продовження тих чи інших заходів, включення додаткових заходів і завдань, уточнення показників, обсягів і джерел фінансування, переліку виконавців, строків виконання Програми та окремих заходів і завдань тощо.

В.о. директора Департаменту
агропромислового розвитку
облдержадміністрації

О.В. Крапивний

Начальник управління Державного
агентства рибного господарства
у Чернігівській області

М.М. Каленюк